

Zomerbloeiende *Oyama magnolia*'s, Arboretum Wespelaar, 21 mei 2016

Koen CAMELBEKE

Om halftwee stipt start deze namiddagactiviteit met de voordracht over de *Oyama magnolia*'s door de plantenkenner Maurice Foster. Hij heeft een eigen tuin en privé arboretum in Kent dat een ruime bekendheid geniet omwille van de zeer uitgebreide verzameling van *Rhododendron*, *Camellia*, klimrozen en *Hydrangea*. In zijn arboretum bevinden zich uitgebreide verzamelingen van meestal wild verzamelde *Acer*, *Carpinus*, *Deutzia*, *Sorbus*, *Cotoneaster*, etc. Maar één van de belangrijkste genera in zijn collectie is zonder twijfel het genus

Magnolia. Foster is niet enkel verzamelaar maar ook kenner van dit geslacht en publiceerde in 2011 een artikel over de *Oyama magnolia*'s in *The Plantsman*¹⁾. Het is deze publicatie en Maurice's enthousiasme die er ons toe heeft aangezet om deze namiddag te organiseren en ons te focussen op deze kleine en ietwat verwaarloosde subsectie binnen het genus.

¹⁾ FOSTER M. – (2011) – Summer-flowering *Oyama magnolias*. *The Plantsman* 10 (4): 238-243.

Er zijn slechts vier soorten binnen deze subsectie die wordt gekenmerkt door: knikkende of hangende witte bloemen, hangende vruchtwijzen en meestal paarsrode tot roze meeldraden met afgeronde toppen. Alle soorten bloeien in de late lente/vroege zomer (vanaf mei) en dit was dus de ideale periode om deze dag te organiseren zoals later zou blijken tijdens de rondleiding in het Arboretum Wespelaar.

Foster maakte gebruik van dia's om ons te familiariseren met de soorten. Geen flitsende powerpointpresentatie dus, maar een goede spreker en enkele goede beelden zijn voldoende om de aandacht van het publiek vast te nemen en te houden.

Twee soorten binnen de *Oyama* groep worden iets frequenter aangeplant. *Magnolia sieboldii* en *M. wilsonii*. *Magnolia wilsonii* uit Zuidwest-China is vrij makkelijk te herkennen: de bladeren zijn eerder langwerpig dan ovaal (7-15 cm lang) en opvallend donkergroen. De bloemen hangen en zijn breed open. Je moet onder de struiken gaan staan om er ten volle van te genieten. Daarenboven is de bloeitijd eerder kort in vergelijking met de andere soorten omdat veel bloemen min of meer tegelijkertijd opengaan wat wel bijdraagt aan de bloei-intensiteit. *Magnolia wilsonii* bloeit als eerste binnen de subsectie en hybridiseert mede daardoor zelden waardoor de zaden steeds pure *M. wilsonii* opleveren. De bloem telt normaal gezien negen tepalen maar er zijn veel zaailingen bekend – ook in Arboretum Wespelaar – met half-dubbele bloemen [Ill. 1, 2 & 3].

Magnolia sieboldii uit Japan, Korea en Oost-China is eveneens makkelijk te herkennen [Ill. 4 & 5]: de bloemen zijn knikkend in plaats van hangend en kijken je dus als het ware aan. Altijd een mooi en uniek zicht. De bloemen zijn eerder bekervormig en kleiner dan bij *Magnolia wilsonii* en tellen slechts zes eironde en holle tepalen hoewel ook hier



1 – *Magnolia wilsonii* met hangende bloem en vruchtvorming. Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 6-06-2016]



2 – Rijpende vruchtwijze van *Magnolia wilsonii*. Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 21-08-2014]



3 – Openbarstende vruchtwijze met zaden van *Magnolia wilsonii*. Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 29-07-2011]



4 – *Magnolia sieboldii* (tetraploide vorm).
Arboretum Wespelaar [D. De Meyere, 21-05-2016]

selecties met gevulde bloemen beschreven zijn. Ook de bladeren zijn typisch: eerder eirond, kleiner dan bij *M. wilsonii* en matgroen. De bloeitijd is opvallend lang; startend eerste helft van mei en makkelijk lopend tot midden augustus. Zowel de Magnolia Society International²⁾ als Maurice Foster erkennen de ondersoort *Magnolia sieboldii* subsp. *japonica* (Japan, maar blijkbaar zijn er ook Chinese populaties) met een eerder warrige groeivorm en zeer bleke meeldraden en die trouwens later uitloopt dan typische *M. sieboldii* wat het ook een interessant taxon maakt vanuit horticu- cultureel oogpunt.

De twee andere soorten binnen de *Oyama* subsectie zijn iets enigmatischer. *Magnolia globosa* heeft een zeer ruime verspreiding in de Himalaya van Nepal in het westen tot Myanmar in het zuidoosten maar is minder winterhard en dus zeer zeldzaam in onze collecties. Ook *M. globosa* is makkelijk te herkennen: de bladeren zijn lang ovaal (10-24 cm) en zeer blinkend donkergroen zoals bij spinazie. Daarenboven zijn ze opvallend roestkleurig behaard op de bladonderzijde, voornamelijk dan op de hoofdnerf en zijner- ven. De bloemen gaan nooit echt open en



5 – Vrchtwijze en eirond blad van *Magnolia sieboldii* (tetraploide vorm). Arboretum Wespelaar
[K. Camelbeke, 6-10-2016]

²⁾ www.magnoliasociety.org/Classification

lijken daardoor op een duivenei (“globosa”). De bloei is eerder spaarzaam en wat later dan bij *M. sieboldii* en zeker dan bij *M. wilsonii* [Ill. 6 & 7].



6 – Eivormige bloem van *Magnolia globosa*. Rhododendron Species BG, Washington, USA [K. Camelbeke, 29-05-2015]



7 – Spinaziegroen blad van *Magnolia globosa*. Rhododendron Species BG, Washington, USA [K. Camelbeke, 29-05-2015]

De discussiesoort is echter *Magnolia sinensis* [Ill. 8]. Bijna steeds fout benoemd in cultuur en ook taxonomisch vaak misplaatst onder *M. sieboldii* als *M. sieboldii* subsp. *sinensis*. *Magnolia sinensis* heeft echter niets met *M. sieboldii* te maken en wordt beter als ondersoort van *M. wilsonii* beschouwd of eventueel – zoals Foster doet – als aparte soort. *M. sinensis* heeft een beperkt verspreidingsgebied in Noordwest-Sichuan en lijkt wat bloem en vrucht betreft zeer sterk op *M. wilsonii*. *Magnolia sinensis* wijkt evenwel af in bladform, bladgrootte en twijgkleur. Echter, het aantal correcte planten in cultuur en in herbaria is zo beperkt dat het moeilijk en misschien onvoorzichtig is om op een aantal vegetatieve kenmerken een aparte soort te erkennen. De plant in Arboretum Wespelaar die als *M. sinensis* te boek stond bleek uiteindelijk ook een hybride van *M. sinensis* met – waarschijnlijk – *M. sieboldii*.



8 – *Magnolia sinensis*. Washington Park Arboretum Seattle, Washington, USA [K. Camelbeke, 27-05-2015]

Na deze uitgebreide kennismaking met de soorten (en ook enkele hybriden) was het de hoogste tijd om de planten in levende lijve te bestuderen in het arboretum. De circa 65 deelnemers werden in drie groepen verdeeld en de gidsen namen elk een groep op sleeptouw. Onze eerste stop betrof een hybride van *Magnolia sinensis* met *M. wilsonii*: *Magnolia* 'Jersey Belle' [Ill. 9 & 10]. Perfecte timing: 'Jersey Belle' was op het hoogtepunt van haar bloei en echt bekoorlijk. De voorbije jaren durfde ik deze plant wel eens links te laten liggen wegens zijn sjofele habitus maar nu moest ik toch ook overstag gaan: een prachtplant. 'Jersey Belle' lijkt wel zeer sterk op *M. wilsonii* maar de bloemen zijn groter en de gekreukelde beharing op de bladonderzijde doet denken aan *M. sinensis*. We verlieten het arboretum en op weg naar domein

Herkenrode hielden we een korte stop bij twee *M. sieboldii* en een *M. ×wieseneri* (bloemen nog niet open hier onder de dennen).

Eénmaal in de tuin Herkenrode stopten we bij een wat armetierig exemplaar van *Magnolia wilsonii* maar ietsje verder werden we toch van onze sokken geblazen door een imposant prachtexemplaar van *M. officinalis* var. *biloba*. Deze soort hoort natuurlijk niet thuis in de subsectie *Oyama* maar in de nauwverwante subsectie *Rhytidospermum*. Toch was het de moeite en verantwoord om deze soort te belichten tijdens de rondleiding want in 2000 bracht Philippe de Spoelberch pollen van deze "biloba"-plant op de nabije *M. wilsonii* met als doel een meer uit de kluiten gewassen *M. wilsonii* te verkrijgen. Twee zusterzaailingen van deze kruising staan nu aangeplant in de rozentuin van



9 – *Magnolia* 'Jersey Belle', hybride tussen *M. sinensis* en *M. wilsonii*. Arboretum Wespelaar [D. De Meyere, 21-05-2016]



10 – Vruchtwijze van *Magnolia* 'Jersey Belle'. Arboretum Wespelaar [D. De Meyere, 21-05-2016]

Herkenrode en het moet gezegd dat het resultaat spijtig genoeg eerder pover is. De planten zijn duidelijk groter en forser dan typische *M. wilsonii* maar de bloemen staan opgericht, verslensen op de boom en blijven lang bruin staan wat een slordig effect geeft. Geen verbetering dus ten opzichte van de ouders en volgens onze ongeschreven richtlijn zouden deze planten dus gekapt moeten worden. Maar vanuit educatief oogpunt lonen ze dan weer wel de moeite en bleven ze tot nog toe gespaard.

Eénmaal terug in het arboretum brachten we een bezoek aan een aantal fantastische magnolia's: *Magnolia wilsonii*, *M. sieboldii*, *M. sieboldii* 'Lolita', tetraploïde *M. sieboldii* en een jonge *M. globosa* met slechts een tweetal nog gesloten bloemknoppen. De rondleiding eindigde met een aantal toppers.

M. ×wieseneri is een hybride van *M. obovata* met *M. sieboldii* [Ill. 11]. Deze kruising is echt onmisbaar in elke tuin: een grote struik met stevige bladeren, de crème-witte bloemen zijn zeer groot en kijken je aan. Het contrast tussen de witte tepalen en de donkerroze meeldraden is opzienbarend maar het is vooral ook de geur die je omver blaast. Wanneer je je neus in de bloem steekt is het parfum echt bedwelmend maar vanop een zekere afstand is de zwaar zoete geur werkelijk uniek en zeer bekoorlijk. *Magnolia* 'Aashild Kalleberg', die meestal als een "wieseneri" wordt verkocht, is ietwat inferieur aan de echte, goeie "wieseneri" door de invloed van wat *M. tripetala* bloed. Een tetraploïde *M. ×wieseneri* in hetzelfde perk is forser in alle onderdelen maar de bloemen waren nog gesloten tijdens onze passage.



11 – *Magnolia ×wieseneri* (*M. obovata* × *M. sieboldii*). Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 4-06-2015]

Magnolia 'Charles Coates' (*M. sieboldii* × *M. tripetala*) is mooi intermediair tussen beide ouders: een brede, grote struik met bladeren die lijken op die van *M. tripetala* en bloemen die eerder van *M. sieboldii* weg hebben maar rechtop staan op de struik [Ill. 12]. De bloemen zijn lekker geurend en de bloei is zeer langdurig maar de verwelkte, bruine bloemen blijven wel een tijdje op de struik

staan wat het totaalaspect wat verbrodrt. Maar toch mogen we niet klagen: we hebben de mooiste *M.* 'Charles Coates' ter wereld dixit Maurice Foster.

Met een glas in de hand wuiven we Maurice Foster en Darleen Saunders uit want ze hebben een trein te halen in Calais. Een mooi einde van een geslaagde namiddag.



12 – *Magnolia* 'Charles Coates' (*M. sieboldii* × *M. tripetala*). Arboretum Wespelaar [K. Camelbeke, 8-05-2015]